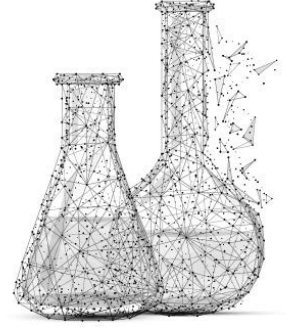

BÖLÜM 5

ÖĞRETMENLERİN VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZDÜZENLEME STRATEJİLERİNİN CİNSİYET VE ALAN DEĞİŞKENLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Funda EKİCİ¹
Ayşe YALÇIN ÇELİK²

GİRİŞ

İnsan davranışı ve insan davranışının düzenlenmesi günümüze kadar farklı yaklaşımlarla açıklanmaya çalışılmıştır (Bandura, 1986; Deci & Ryan, 2013). Bunlardan sosyal bilişsel kuram, insan davranışını birbiriyle etkileşim halinde olan kişisel, sosyal ve bilişsel süreçlerin bir sonucu olarak ifade etmektedir (Bandura, 1986). Bu etkileşimler, bireyleri kendi davranışlarını düzenlemeye yönlendirir, buna özdüzenleme denir. Özdüzenleme, bireyin hedeflerine ulaşmak için düşüncelerini, duygularını ve eylemlerini yönettiği döngüsel bir yapı olarak tanımlanır (Zimmerman, 2000).

Çağdaş öğrenme kuramları, öğrencilerin kendi öğrenmelerini nasıl düzenleyeceklerini bilmelerinin önemine vurgu yapmaktadır (Michalsky & Schechter, 2018). Yapılan araştırmaların büyük bir kısmında, öğrenmenin etkili bir şekilde düzenlenmesinin yani özdüzenlemenin başarı için oldukça yararlı olduğu ifade edilmektedir (Lawson & ark., 2019; Yumusak, Sungur & Cakiroglu, 2007). Bu tür araştırmalar, genellikle öğrenci üzerine odaklanırken, eğitim sisteminin etkili parçası olan

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Kimya Eğitimi AD., fundaekici@gazi.edu.tr

² Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Kimya Eğitimi AD., ayseyalcin@gazi.edu.tr

stratejileri alan bazında karşılaştırılabilir.

Araştırmamızın sonuçları doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

Bu araştırma kapsamında olmayan okul öncesi, ilkokul ve ortaokul öğretmenleri ile bu öğretmenlerin yetiştirildiği eğitim fakültelerinin ilgili bölümlerindeki öğretmen adaylarının özdüzenleme stratejileri belirlenerek çok daha büyük bir örneklem üzerinden farklı çıkarımlara ulaşılabilir.

Zimmerman'ın (2000) öğretmen özdüzenleme modeli, öndüşünme, performans/iradesel kontrol ve özyansıtma evrelerinden oluşan döngüsel bir yapıdadır. Bu evrelerde bulunan hedef belirleme, nedensel yükleme ve özyeterlik gibi çeşitli alt süreçleri derinlemesine inceleyebilmek için nitel çalışmalar planlanabilir. Bu sayede öğretmen özdüzenlemesi Zimmerman'ın (2000) özdüzenleme modeli kapsamında bütünsel bir yapıda ele alınıp, bu yapının daha iyi açıklanabileceği düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının özdüzenleme stratejilerini geliştirmeye yönelik öğrenme ortamları düzenlenebilir. Bu bağlamda öğretim üyelerine yönelik özdüzenlemeli öğrenme ile ilgili eğitimler düzenlenmesinin, derslerinde özdüzenleme stratejilerini aktif kılan etkinlikler planlamalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin de özdüzenleme hakkında bilgilendirilmesinin, kendilerinin özdüzenleme süreçlerine nasıl dâhil olacağı konusunda yardımcı olabileceği gibi aynı zamanda da yetiştireceği öğrencilere özdüzenleme stratejiler kazandırmalarında faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Acar, Ö. & Ordu, K. (2022). Investigation of students' attitudes towards science according to grade level and gender in middle schools with different science achievement levels. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 51 (2), 1043-1072. Doi: 10.14812/cuefd.1018469
- Alpar, C. R. (2011). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler* (3. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Arsal, Z. (2010). The effects of diaries on self-regulation strategies of preservice science teachers. *International Journal of Environmental and Science Education*, 5 (1), 85-103.
- Ates, K. A. (2021). *Exploring Teacher Self-Regulation: Expertise and Culture Differences* (Unpublished master's thesis). Technische Universität München, Germany.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bembenutty, H (2011). Introduction: self-regulation of learning in postsecondary education. *New directions for teaching and learning*, 126, 3-8. doi:10.1002/tl.439
- Bidjerano, T. (2005). Gender differences in self-regulated learning. *36th Annual Meeting of the Northeastern Educational Research Association*, 19-21 October 2005, Kerhonkson, NY, pp. 1-8.
- Boekaerts, M. (1988). Emotion, motivation, and learning. *International Journal of Educational Research*, 12 (3), 227-345.

- Boekaerts, M. (1999). Self-regulated learning: Where we are today. *International Journal of Educational Research*, 31 (6), 445-457. Doi: 10.1016/S0883-0355(99)00014-2
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz Ş. & Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (29. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Chatzistamatiou, M., Dermitzaki, I., & Bagiatis, V. (2014). Self-regulatory teaching in mathematics: relations to teachers' motivation, affect and professional commitment. *European Journal of Psychology of Education*, 29 (2), 295-310. Doi: 10.1007/s10212-013-0199-9
- Cohen J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York, NY: Routledge.
- Creswell, J. W. (2014). *Qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.
- Çapa-Aydın, Y., & Uzuntiryaki- Kondakçı, E. (2014). Öğretmen özdüzenlemesi. G. Sakız (Ed.), *Öğrenmeden öğretime özdüzenleme davranışlarının gelişimi, stratejiler ve öneriler* içinde (s. 218-230). Ankara: Nobel.
- Çapa-Aydın, Y., Sungur, S., & Uzuntiryaki, E. (2009). Teacher self-regulation: examining a multidimensional construct. *Educational Psychology*, 29 (3), 345-356. Doi: 10.1080/01443410902927825
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2013). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Springer Science & Business Media.
- Fraenkel R.J. & Wallen E.N. (2006). *How to design and evaluate research in education*. NewYork: McGraw-Hill.
- Hwang, Y.S., & Vrongistinos, K. (2002). Elementary in-service teachers' self-regulated learning strategies related to their academic achievements. *Journal of Instructional Psychology*, 29 (3), 147-154.
- Klusmann, U., Kunter, M., Trautwein, U., Lüdtke, O., & Baumert, J. (2008). Teachers' occupational well-being and quality of instruction: The important role of self-regulatory patterns. *Journal of Educational Psychology*, 100 (3), 702. Doi: 10.1037/0022-0663.100.3.702
- Lawson, M. J., Vosniadou, S., Van Deur, P., Wyr, M., & Jeffries, D. (2019). Teachers' and students' belief systems about the self-regulation of learning. *Educational Psychology Review*, 31 (1), 223-251. Doi: 10.1007/s10648-018-9453-7
- Matthews, J. S., Ponitz, C. C., & Morrison, F. J. (2009). Early gender differences in self-regulation and academic achievement. *Journal of Educational Psychology*, 101 (3), 689-704. Doi: 10.1037/a0014240
- Michalsky, T., & Schechter, C. (2018). Teachers' self-regulated learning lesson design: integrating learning from problems and successes. *The Teacher Educator*, 53 (2), 101-123. Doi: 10.1080/08878730.2017.1399187
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018). Ortaöğretim kimya dersi öğretim programı. (01/11/2022 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=350> adresinden ulaşılmıştır).
- Niemi, H. (2002). Active Learning: A cultural change needed in teacher education and schools. *Teaching and Teacher Education*, 18 (7), 763-780. Doi: 10.1016/S0742-051X(02)00042-2
- Pallant J. (2010). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS for windows* (Version 10). Routledge.
- Pintrich, P. R. (2000). The role of goal orientation in self-regulated learning. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 451-502). San Diego: Academic Press.
- Ponitz, C. C., McClelland, M. M., Matthews, J. M., & Morrison, F. J. (2009). A structured observation of behavioral self-regulation and its contribution to kindergarten outcomes. *Developmental Psychology*, 45 (3), 605-619. Doi: 10.1037/a0015365
- Sağırılı, M.Ö., & Azapağası, E. (2009). Üniversite öğrencilerinin öğrenmede özdüzenlemeyi öğrenme becerilerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (2), 129-161.

- Schraw, G., Crippen, K., & Hartley K., (2006). Promoting self-regulation in science education: metacognition as part of a broader perspective on learning. *Research in Science Education*, 36, 111-139. Doi: 10.1007/s11165-005-3917-8
- Schunk, D. H. (2001). Social cognitive theory and self-regulated learning. In B. J. Zimmerman & D. H. Schunk (Eds.), *Self-regulated learning and academic achievement: Theoretical perspectives* (pp. 125–151). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Schunk, D. H., & Usher, E. L. (2013). Barry J. Zimmerman's theory of self-regulated learning. In Bembenutty, H., Kitsantas, A., & Cleary, T. J. (Eds.), *Applications of self-regulated learning across diverse disciplines: A tribute to Barry J. Zimmerman* (pp. 1-28). North Carolina: Information Age Publishing.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (1996). *SPSS for Windows workbook to accompany large sample examples of using multivariate statistics*. HarperCollins College Publishers.
- Taşpınar, M. (2017). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamalı nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Uzunıryaki-Kondakci, E., Demirdöğen, B., Akin, F. N., Tarkin, A., & Aydın-Günbatır, S. (2017). Exploring the complexity of teaching: the interaction between teacher self-regulation and pedagogical content knowledge. *Chemistry Education Research and Practice*, 18 (1), 250-270. Doi: 10.1039/C6RP00223D
- Wanless, S. B., Kim, K. H., Zhang, C., Degol, J. L., Chen, J. L., & Chen, F. M. (2016). Trajectories of behavioral regulation for Taiwanese children from 3.5 to 6 years and relations to math and vocabulary outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 34, 104–114. Doi: 0.1016/j.ecresq.2015.10.001
- West, S. G, Finch, J. F., & Curran, P. J. (1995). Structural equation models with nonnormal variables: Problems and remedies. In Hoyle R. H. (Eds.), *Structural equation modeling: concepts, issues and applications* (pp. 56-75). Sage Publication.
- Yumusak, N., Sungur, S., & Cakiroglu, J. (2007). Turkish high school students' biology achievement in relation to academic self-regulation. *Educational Research and Evaluation*, 13 (1), 53-69. Doi: 10.1080/13803610600853749
- Yüce, G., Ekici, F., Akkuş, H., & Atasoy, B. (2022). Investigation of the effects of pre-service teachers' socio-economic statuses and personality traits on their motivations. *Participatory Educational Research*, 9 (6), 312-334. Doi: 10.17275/per.22.141.9.6
- Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: a social cognitive perspective. In Boekaerts M., Pintrich P. R. and Zeidner M. (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 13-39). San Diego, CA: Academic Press.
- Zimmerman, B. J. (2001). Theories of Self-Regulated Learning and Academic Achievement. In B. J. Zimmerman, & D. Schunk (Eds.), *Self-regulated learning and academic achievement: theory, research, and practice* (pp. 1-25). New York: Springer-Verlag.
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into Practice*, 41 (2), 64–70. Doi: 10.1207/s15430421tip4102_2
- Zimmerman, B. J., & Martinez-Pons, M. (1990). Student differences in self-regulated learning: Relating grade, sex, and giftedness to self-efficacy and strategy use. *Journal of Educational Psychology*, 82 (1), 51-59. Doi: 10.1037/0022-0663.82.1.51